

Socialdepartementet

Stockholms läns landsting
Box 22550
104 22 Stockholm

Uppdrag om att viss utrednings- och samordningsverksamhet ska avse bostadsbyggandet i Stockholms län

Regeringens beslut

Regeringen ger Stockholms läns landsting i uppdrag att, inom ramen för landstingets regionplanering enligt lagen (1987:147) om regionplanering för kommunerna i Stockholms län, göra en regional bedömning av behovet av nya bostäder i länets kommuner.

Uppdraget, som ska utföras i samverkan med Länsstyrelsen i Stockholms län, kommunerna i Stockholms län och med Kommunförbundet Stockholms län, ska redovisas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 30 november 2012.

Bakgrund

Bostadsbyggandet i Stockholmsregionen ligger sedan flera år på en låg nivå samtidigt som regionens befolkning fortsätter att växa. Under åren 2000 – 2009 har länets befolkning ökat med i storleksordningen en kvarts miljon personer. Under samma period har cirka 80 000 bostäder färdigställts och cirka 20 000 bostäder tillkommit genom ombyggnad. Dagens prognoser anger att folkmängden i Stockholms län fram till 2020 i genomsnitt kommer att öka med cirka 35 000 personer per år. Det är en betydligt högre befolkningstillväxt än vad som anges i den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen (RUFS 2010) och som den nuvarande planeringen av nya bostäder bygger på. Även det senaste årtiondets begränsade bostadsbyggande innebär att det finns ett uppdämt behov av nya bostäder.

Om inte åtgärder vidtas förväntas bostadsbyggandet under de kommande åren ligga långt under de nivåer som efterfrågas. Av den redovisning som Länsstyrelsen i Stockholms län lämnat till regeringen i februari 2012 (Redovisning av kommunernas arbete med bostadsförsörjningen) framgår att tillskottet av bostäder behöver fördubblas i

flera av länets kommuner för att nå upp till de nivåer för bostadsbyggandet som anges i RUFS 2010. Nivåerna för bostadstillskottet enligt RUFS 2010 är dessutom lågt i förhållande till dagens höga befolkningsökning. Länsstyrelsen anger i rapporten att bostadsbyggandet i länet måste fördubblas de kommande åren och att det totala tillskottet bör ligga på cirka 20 000 bostäder per år.

Det är enligt 1 kap. 2 § plan- och bygglagen (2010:900) en kommunal angelägenhet att inom varje kommun planlägga användningen av mark och vatten (det kommunala planmonopolet).

Enligt lagen (1987:147) om regionplanering för kommunerna i Stockholms län ska Stockholms läns landsting som regionplaneorgan ha hand om sådan utrednings- och samordningsverksamhet beträffande regionala frågor som avses i 7 kap. 1 § plan- och bygglagen. Av nämnda lagrum framgår att regionplaneorganet ska utreda de frågor om användningen av mark- och vattenområden som angår två eller fler kommuner och behöver utredas gemensamt samt att samordna översiktlig planering för två eller fler kommuner i den mån det behövs. Regionplaneorganet ska enligt lagen om regionplanering för kommunerna i Stockholms län bevaka regionala frågor och fortlöpande lämna underlag i sådana frågor för kommunernas och statliga myndigheters planering. Enligt lagen kan regeringen besluta att utrednings- och samordningsverksamheten ska avse vissa angivna frågor.

Lagen om regionplanering för kommunerna i Stockholms län hänvisar vidare till 7 kap. 6 § plan- och bygglagen. Där anges att regionplaneorganet får anta en regionplan som ska vara vägledande för beslut om översiktsplaner, detaljplaner och områdesbestämmelser och ange grunddragen för användningen av mark- och vattenområden och riktlinjer för lokaliseringen av bebyggelse och byggnadsverk, om det har betydelse för regionen.

RUFS 2010 är en regionplan enligt plan- och bygglagen. Som sådan vann den laga kraft den 30 augusti 2010. Som planeringsmål inom bostadsförsörjningen anger RUFS 2010 att bostadsbyggandet ska ske i en takt så att utbudet långsiktigt motsvarar efterfrågan. För att nå målet måste, enligt RUFS 2010, byggandet i alla kommuner anpassas till den långsiktiga efterfrågan. I RUFS-en lämnas bl.a. en översiktlig redovisning av befolkning per kommun 2010 och 2030 (låg och hög). På motsvarande sätt redovisas bostadsbeståndet 2010 samt dels det årliga tillskottet bostäder (låg och hög), dels antal bostäder 2030 (låg och hög) per kommun och regiondel.

Enligt lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar ska varje kommun planera bostadsförsörjningen i syfte att skapa förutsättningar för alla i kommunen att leva i goda bostäder och för att främja att ändamålsenliga åtgärder för bostadsförsörjningen förbereds

och genomförs. Enligt lagen ska länsstyrelsen lämna kommunerna råd, information och underlag för kommunernas planering av bostadsförsörjningen.

Regeringen beslutade den 12 april 2012 att ge Boverket i uppdrag att göra en översyn av lagen med syfte att förtydliga det kommunala ansvaret för bostadsförsörjningen och tydliggöra det regionala perspektivet vid planering av bostadsförsörjningen ur ett hållbart perspektiv.

Skälen för regeringens beslut

Regeringen ser mycket allvarligt på den nu rådande bostadssituationen i Stockholmsregionen. Den successivt ökande bristen på bostäder riskerar att leda till en avmattning i regionens ekonomiska tillväxt. Detta är extra allvarligt med tanke på den stora betydelse Stockholmsregionen har för tillväxten i landet som helhet.

Situationen på bostadsmarknaden i Stockholmsregionen är unik för landet med ett uppdämt behov av bostäder, ett begränsat bostadsbyggande och med en mycket snabb befolkningsökning.

Regeringens mål är att uppnå väl fungerande bostadsmarknader där konsumenternas efterfrågan möter ett utbud av bostäder som svarar mot behoven. Situationen i Stockholmsregionen är dock nu sådan att det behövs aktiva åtgärder av alla ansvariga aktörer på kommunal, regional och statlig nivå för att det uppsatta målet ska kunna nås.

Det är ett kommunalt ansvar att planlägga användningen av mark i varje kommun. Detta ansvar är grundläggande i plan- och bygglagstiftningen och möjliggör för en anpassning till den lokala bostadssituationen. Det är dock enligt regeringen av stor vikt att kommunerna vid denna planläggning även tar hänsyn till det regionala perspektivet. För att kunna ta sådana regionala hänsyn är det viktigt med kommunal samverkan. Den tidigare nämnda RUFS 2010 är ett exempel på en sådan positiv samverkan kring regionala frågor. Med hänsyn till ovan nämnda förhållanden avseende bostadssituationen i Stockholm finns dock enligt regeringens mening behov av ytterligare sådan samverkan. Regeringen ger därför Stockholms läns landsting, i egenskap av regionplaneorgan enligt lagen om regionplanering för kommunerna i Stockholms län, i uppdrag att göra en regional bedömning av behovet av nya bostäder i länets kommuner. Utrednings- och samordningsverksamheten ska inriktas på att skaffa fram underlag för kommunernas och de statliga myndigheternas planering inom regionen. Uppdraget ska genomföras i samverkan med Länsstyrelsen i Stockholms län, kommunerna i länet och med Kommunförbundet Stockholms län.

En regionplan gäller i åtta år. Mot bakgrund av den rådande bostadssituationen i Stockholmsregionen och regionens betydelse för hela landets tillväxt avser regeringen att uppdra åt Stockholms läns landsting att vart fjärde år återkomma med en motsvarande redovisning som anges ovan.

Regeringen anser vidare att det är angeläget att bostadsbyggandet i kommunerna i Stockholms län följs upp med utgångspunkt i den redovisning som Stockholms läns landsting ska lämna. Regeringen avser därför att ge Boverket i uppdrag att i samverkan med Länsstyrelsen i Stockholms län göra en årlig uppföljning av bostadsbyggandet i var och en av länets kommuner. Uppföljningen bör även innehålla en bedömning av utfallets konsekvenser.

På regeringens vägnar

Stefan Attefall

Ivar Frostenson

Kopia till

Statsrådsberedningen
Finansdepartementet
Näringsdepartementet
Boverket
Länsstyrelsen i Stockholms län
Samtliga kommuner i Stockholms län
Kommunförbundet Stockholms län